

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadványok árát:
 Egyszerre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .
 A kiadványok árát:
 Egyszerre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetés minden nap a hóhoz és
 tizenöt napos kivételével
 Szerkesztőség és kiadványok:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszajáró
 vagy megvásárolt nem vehető ki.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadványainkhoz intézendők.
 Helyes módon áru 2 példár.

NAGYVÁRAD, okt. 19.

Kath. nagygyűlés.

(—a.) A negyedik vagy jobban mondva hatodik országos kath. nagygyűlés tartja e héten üléseit az ország fővárosában, Budapesten.

E kath. nagygyűléseken egyre imponálóbb számban gyűlnek össze a kath. érzésű és gondolkodású emberek, a kik nemcsak az anyakönyv tanúsága szerint tartoznak a kath. anyaszentegyházhoz, hanem cselekedeteikkel s egész életükkel nyíltan vallják magukat Krisztus követőinek.

E kath. nagygyűléseken évről-évre határozottabb alakot ölt, a mi azelőtt csak a lelkek mélyén szunnyadozott, a kath. öntudat s ennek nyilvánulása nyomán lassankint kifermül az öntudatos katolikus élet az egész vonalon a magán- és családi életben éppen úgy, mint a közéletben.

És erre nagy szükség van.

Az evangélium igazsága az egész embernek szól s Krisztus törvénye nemcsak annyit követel az embertől, hogy templomba járjon és imádkozzék, hanem kötelességeket szab reá az élet minden viszonyában. És e kötelességek teljesítésétől függ az egyének boldogulása és a közjólét előmozdítása.

A múlt század utolsó negyedében a liberális arany napjaiban avval álltunk el a lelkeket, hogy a vallás csak a

templomba való, de emellett arra is volt gondjuk, hogy sokat ne járjanak azért a templomba sem. Ennek a farizeusi tannak egyik-másik nyüge még ma is megmaradt. A hivatalnokokat még ma sem engedik vasárnap a templomba. Mert szerintük az intelligens embereknek még az a vasárnapi vallásosság sem kell; politikustól, a közélet férfiától pedig éppen zokon vették, ha egy-egy kis misére néha-néha benézett a templomba.

Nehezen lehetett megtörni ezt a szégyenletes farizeusi felfogást, mely lidércnyomásként nehezedett a lelkekre.

Eleintén bizony csak bátor lelkű s anyagilag teljesen független ember szánta rá magát, hogy magát a közéletben is katolikusnak vallja. Katolikus jellegű egyesületnek tagja lenni, katolikus gyűléseken részt venni kevesen mertek; az első kongresszusoknak nagyobbik fele papokból került ki, az előadók közt meg éppen csak elvétve akadott világi ember.

Most már — hála Istennek — nagyot haladtunk. A nagygyűlésekre a világi katolikusok ezrei zárandokolnak a fővárosba s ha messze is vagyunk még attól, a hol a protestáns Németországban vannak a katolikusok, kiknek nagygyűléseit a császár és kormány képviselője köszönti, de nálunk is akadnak már előkelő méltóságban ülő tisztviselők és politikusok, a kik aktív részt vesznek a kongresszus tanácskozásain.

E mellett más tekintetben is sokat haladt a katolikus nagygyűlések ügye: a sajtóban is élénken nyilvánul már a

kath. nagygyűlések hatása. Évekkel azelőtt bizony alig lehetett liberális lapjainkban valami eldugott helyen néhány sornyi tudósítást találni kath. nagygyűléseinkről. Ma már élénken foglalkozik vele a liberális sajtó is és a kongresszuson elhangzott beszédek visszhangot keltenek a sajtóban országszerte.

Még egyet. Eleinte a mi nagygyűléseink csak amolyan tüntetésszámba mentek. Ha egyik-másik impozánsabban sikerült is csak olyan volt, mint egy-egy felröppent rakéta. Lelkesedésből, ügybuzgóságból összejöttek, tanácskoztak, határoztak, — de nem volt aki a határozatoknak érvényt szerezzen s végrehajtsa azokat. Ma van már egy testület, amelynek ez a feladata: a kath. egyesület országos szövetségének tanácsa s ez a testület már több életbevágó határozatot meg is valósított.

Amikor a ma összeülő negyedik kath. nagygyűlést örömmel üdvözljük, abban a reményben tesszük ezt, hogy növelni fogja az előző kath. nagygyűlések sikereit s azt óhajtjuk, hogy határozatai ne maradjanak majd papiroson, hanem megvalósítva, átmenve az életbe, hozzájáruljanak a magyar katolikus társadalom egészséges átalakításához.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünneppal d. e. 10 óráig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Október 17.

Írta: Deák Mária.

Visszaemlékezéseim sorozatán elgondolodom, mi mindenre való hajlandóság fér el egy nagy elme, nagy szív tárházába. Százéves elmúlt idők emlékeit csakis egy lángelme iránti hódolat őriztetheti meg velem ma Deák Ferencz a haza bölcső százéves évfordulóján, mikor emlékének adózik e hazában, de az egész művelt világon minden lény, ki a békét és az igazságot szereti. Neki tudvalevőleg az igazságérzete és jó szíve volt fő jellemvonása, — szerette embertársait — különösen a földműveseket és iparosokat részesítette előszere-ttel dolgaik dűlőre jutásában.

Nagyatyám, Deák József gárda-kapitány házában nevelődött születése napjától 11 éves koráig — szent emléke, jótékonyságáról híres nagyanyám, István Kati ringatta bölcsőjét az árva »Penczi gyerek«-nek, akit Deák Ferencz, a gyermek atyja bizott gondjaira, lévén ő ott-

hon ül, kintő gazdaasszony és páratlan jó anyja. Nagyanyám nagynénje volt dr. István Vilmos ő méltósága, a szombathelyi megyés püspök urnak; aki őt jellemileg és egyénileg ismeri, azonnal meg fogja érteni, hogy nagynénjére miért bízták a kis Deák árva felnevelését, oly nagy volt hozzá a bizalom, pedig magának is őt gyermeke volt már s jóléhet, a másé nem lehetett neki nélkülözhetetlen.

A kis Benczi 3-4 éves korában pompás fűzfásipokat gyártott, ez által a Deák-fiúk: Jóska, Gyuri, Kati, Lajos és Miska unokafivéreinél bizonyos tekintélynek örvendett. Későbbben, egy tíz éves korában nagyatyámat minden áron reá akarta bírni, hogy őt az esztergályos mesterségre adják, mert az neki végtelenül tetszik s ezen hajlandósága férfi, politikai korában is nyilvánult, mert nem egyszer dűczögött át Tárnokra feledhetetlen édes atyámban lőcsős gazdasági kocsin, amelyre sétája között fel-felállt megnézni, mit faragott édes atyám, milyen somfabotokat, — hányat ad ő neki faragás czéljából, mikor megy atyám hozzá Pusztá-Szt-Lászlóra, ugyanis a

botok dolgában, — volt neki kis kézi esztergája, ülős kalapácsa, fuvó, minden, amivel kedvencz időtöltésének adózhatott.

Jó szívére élénk világot vetett, hogy igen szeretett családja nőtagjainak örömet szerezni. Azért az ő keszthelyi házi zsidaja Bécsből hordta neki a török piros-selyem kendőket, gyöngyfűzereket és apróbb emléktárgyakat, melyeket azután a rokonság között, amikor sietve mentek látogatóba az ő üdvözlésére, kiosztogatott szíves élczelődés kíséretében.

Többi között Zala-Tárnokból egy alkalommal két szép asszony kereste fel, két unokatestvér felesége. Az egyik Nemeskürty Kis Vinczéné petési Takács Mária, fejedelmi alak, szőke szépség, a másik közép termetű, élénk, fürgé, szép barna asszony, olyan Badacsonyon termelt, piczi piros almás nótázáshoz hajló, vig menyecske, Patyi Farkas Judit, Deák Lajosné. Mindkettőt különös kegyeiben részesítette. Ferencz bácsi üdvözlés után irószobájába vezette őket, ott elővéve egy piros-selyem török mintázatú kendőt és hat darab körmőczi aranyat, e szavak kíséretében nyújtotta nekik: Mariska, te még szeretsz tetszeni, ékesítsd fel

Írtesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy az

őszi és téli felöltők

a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelben már megérkeztek. Állandó nagy gyári raktár *vászon és fehérneműekben.*

Ifj Kohn Sámuel

Nagyvárad,

B É M E R - T É R.

Udvarhelyvármegye a nemzeti követelések mellett.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap Holiaky főispán elnöklésével tartott közgyűlésén a szabadelvű pártnak dr. Dániel Gábor képviselő alelnök elnöklése mellett megelőzőleg tartott értekezletéből kifolyólag a nemzeti követelések mellett foglalt állást és egyhangú határozati javaslatot fogadott el, mely szerint elhatározza a törvényhatósági közgyűlés, hogy kérvényt intéz az országgyűléshez a hadseregben a nemzeti zászlók és jelvények, a magyar nyelvű katonai igazságszolgáltatás, magyar honos tisztek alkalmazása és a magyar vezényleti nyelv behozatala iránt, továbbá kéri a nemzeti kiváltságok teljesítésével a parlamenti békét helyreállítani és az országot a törvényen kívüli állapot következtében beállt és beállható súlyos anyagi károktól megóvni. Ugron Zoltán biz. tagnak dr. Körbernek Magyarország belügyeibe való beavatkozását visszautasító indítványára a közgyűlés feliratot intéz a képviselőházhoz, a melyben ezt törvénytelennek mondja és kéri annak az ország méltóságának megfelelő módon és formában való visszautasítását. A törvényhatóság megelőzőleg Deák Ferencz emlékére díszülést tartott, melyen Soó Gáspár méltatta Deák érdemeit.

A válság.

A válság megoldása még mindig lassu tempóban halad. Ő Felsőnek megint fejedelmi vendége van: a belga király, ezzel van elfoglalva. Annyit mégis haladt a kibontakozás ügye, hogy a kigondoló bizottság elkészült a programmal s azt Lukács Bécsbe vitte a királynak bemutatni.

A program még mindig titok, e 3 pont azonban biztosnak látszik:

A jelenleg szolgáló magyar honos katonatisztek hazahelyezendők és a jövőben a magyar tisztek kizárólag a magyar ezredekhez oszlandók be.

A magyar tisztii nevelés érdekében a magyar nyelv tanítása az összes ma-

gyarországi katonai iskolákban kiterjesztendő.

A katonai bíraskodásban a legalsóbb fórumon, hol az új perrendtartás szerint nyilvánosság és szóbeliség lesz, a tárgyalási nyelv magyar; ellenben a második és harmadik fórumon, ahol csak írásbeli eljárás van, marad a hadsereg nyelve, vagyis a német nyelv az egész vonalon.

A címer- és zászlókérdésben, miután az előmunkálatok nem készek, most a végleges elhatározást mellőzik; ideiglenesen a magyar ezredek zászlóin vörös-fehér-zöld szalagokat fognak alkalmazni.

Ezek volna az azok a pontok, melyeket forrásunk szerint legfelsőbb helyen is elfogadnak. Hátra van még a leglényegesebb pont: a vezényleti nyelv. Erre vonatkozólag a bizottság nézete az, hogy valami ünnepélyes formában deklarálni kell a magyar törvényhozás jogát, illetőleg ezt a jogot fenn kell tartani, de ki kell mondani egyidejűleg, hogy a törvényhozás ezt a jogot, úgy mint az 1867-iki kiegyezés, továbbra is a felségjogok közé utalja.

Itt megállott a bizottság. A pontot csak akkor fogja formába önteni, ha a korona megajánlkozott; eddig a korona álláspontja az, hogy a vezényleti nyelvhez nem szabad hozzányulni; ehhez a törvényhozásnak semmi köze és nincsen szükség semmiféle deklarációra, vagy elfenntartásra. Lehetségesnek tartják azonban, hogy a korona mégis hozzá fog íyes valamihez járulni, mert különben nehéz lesz a válságnak személyes részét is megoldani és újból elülről kell kezdeni a kihallgatásokat.

Az előző négy pontot még Lukács László sem tartja elégségesnek, ellenben azt hiszi, hogy akár ő, akár más az ellenzékkel is meg tud egyezni, ha a korona belenyugszik a törvényhozás jogának elvi fenntartásába a vezényleti nyelvre vonatkozólag.

Lukács bécsi útja.

Lukács egyik intimusa azt újságolja nekünk, hogy Lukács ma tisztán a program tárgyában ment Bécsbe és nem vitt magával semmiféle miniszteri listát; tette ezt annál kevésbé,

mert ő magát csak bizalmi embernek, de nem kijelölt miniszterelnöknek tekinti és első sorban meg akarja teremteni az alapot, hogy egyáltalában valakinek megbízatásáról is szó lehessen. Egyébként Lukács még arra az esetre sem volna hajlandó kabinetalakítást vállalni, ha ő Felsőge el is fogadná a kilenczes bizottság programját, úgy ahogy van. Ezzel szemben mások azt állítják, hogy Lukács erre az esetre tényleg vállalná a megbízatást, noha most még azt mondja, hogy nem vállalná. Az első sorban említett forrás szerint Lukács holnap délelőt jelentkezik kihallgatásra és mielőtt a király nézetét a programról megismerte, hazajön és tudatja ezt a kilenczes bizottságban, mely szerdai ülésében a bécsi eredményhez képest befejezésre működését. Csak ezután kerülne a sor a kabinetalakításra, melyet két nap alatt befejeznének, úgy, hogy a kinevezések szombaton vagy vasárnap jelennének meg a hivatalos lapban és az új kabinet hétfőn mutatkoznék be a képviselőházban.

Az új kabinet.

Daczára annak, hogy Lukács nyíltan hirdeti, hogy ő kabinetalakítást nem vállal, a kormánypartban vígan gyártják a miniszterlistákat. A legelőbbek által valószínűnek mondott lista a következő: Elnök és pénzügy: Lukács László belügy: Gulner Gyula, kereskedelem: Hieronymi Károly, közoktatás: Berzeviczy Albert, igazságügy: Nagy Ferencz, földmivelés: gróf Széchenyi Imre, honvédelem: Kolossváry Dezső, a latera: Batthyány Lajos, és hűvát: Jospovich vagy Cseh Ervin. Ebben a kombinációban benne vannak az összes kormányparti iránylatok, de mértékadó elemek azt tartják, hogy ez nem volna elég erős kabinet, hogy a nehézségeket leküzdhesse és főleg, hogy az ellenzék bizalmát is megnyerhesse; szükségesnek mondják, hogy határozottabb és prouczarozottabb politikusok legyenek a kabinetben, ha komolyan akarják a békét és a megegyezést, mert az ellenzék ebben a másodrendű garnitúra-ban nem látna elég biztosítékot a jövő iránt.

A reggeli lapok azt híresztelik, hogy Apponyi belügyministerséget vállalna Lukács alatt és helyét a házelnöki székben Perczel Dezső foglalná el. Azoknak, akik Apponyitól kérdezték, hogy tényleg elfoglalja-e a belügyministerséget, azt felelte, hogy hagyják őt békében, ő nem akar miniszter lenni, hanem meg akar maradni házelnöknek.

UJDONSAGOK.

Szerencsétlenség az Immaculata zárdában.

A hírlapírói könnyelműségnek típusa az a hír, mely a krajczáros újságban — hétfő lévén — vásári szenzációnak lett feltárlva.

Arról volt szó abban a hirben, hogy az irgalmas nénék szegény gyerekekkel mosatták szombaton az emeleti ablakokat s annyira nem törődtek a magasban dolgozó gyermekekkel, hogy egyik lezuhant az utcára s onnan

vele magadat, — átadta a kendőt, — Jutka leikem, tudom én, hogy jobban fogsz te örüvendeni, ha a magad fonta len és kender vászaidat kiválthatod a keszthelyi sávoiyos takácstól — s mosolyogva ölelte magához az én drága jó anyámat s mondta: te pedig nekem diósszilvát fogsz asszolni helyette, ugy-e kedves? Így jutalmazta a lángelméjű nagy ember az egyszerű nemes asszony szerény, szorgalmas munkásságát s figyelmeztette a másikat, hogy aki csak tetszelegni vágyik, az slyemkendőt kap, a jó fonó, varró pedig hatnak az árát. Minden tettét, moadását a méltányosság jellemezte.

A többi között ismerték a zsidók is az ő vallásos érzületét, tudta mindenki, hogy a nyakában hegedűhuron a boldogságos szűz Mária képét hordta. Ez okból két zsidó egy harmadikat szombati napon kergetett, lökdösött be a kastély udvarára Pusztá-Szent-Lászlón Deák Ferencz e é, — panaszra jöttek, hogy segítsen a tekintetes ur rajtuk, — mert ez a vallástalan zsidó disznóbőr csizmában járkal. Deák elbocsájtani rendelte a jól felpofozott

zsidót és kérdé nagy komolyan: »Nos és a te ruhátok ki volt ma kifelve?« felelék: »Igen, igen!« — »No hát, az a kefe pedig disznószőről van.« A zsidók megszegyenülten, kalapleemeléssel távoztak.

Különösen vonzódott a papokhoz. A zalaszentlászlói Róbert barát, ki Deákot születésekor a burókból kivette, még ifju korában is tanácsaival látta el a hálás ifjut.

Különben ő is, édes atyám is, utánuk mi ivadéka is azt tartjuk, hogy a mi vallásos szent érzelmeink magaslatára nem helyezkedhetik senki s nem szállhat oly mélyen alá a tenger kincseit kutató buvár, hogy hitünk, istenbeni bizodalunk mélységes gyökereit megtalálja. Azért leborulva, térdet, fejet hajtva az irgalmas Isten intézkedései előtt hő hálaimámát küldöm az egék Urához, hogy meghagyta érnem családom e nagy napját, melyen a legbecsesebb földi kincs — az ész, bölcsesség, szívjóóság, szeretet üli diadalát — s elismeréssel adózik a haza legszerényebb polgárának még koronás királya is.

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruháza

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Telefon szám 76.

Egyedüli keresztény kalap és uri divat üzlet Nagyváradon.

Őszi és téli idényre legújabb divatu uri és fiu kalapok, női, férfi és gyermek Budapesti kézimunka készítésű CZIPÓK, a legnagyobb választékban férfi fehéreneműek, keztyűk, harisnyák s mindennemű uri divatcikkek, meglepő szép választékban.

Lelkiismeretes kiszolgálás.

Elősmert szolid bevásárlási hely.

vérbe fagyva vitték be a zárdába, hol az orvos gipszbe tette s titokban ápolják, a gyermekeknek is megtiltva, hogy szólni merjenek róla.

A hírt elhitték még intelligens emberek is a krajczáros lapnak.

Pedig egymásnak ellentmondó abszurdum, az egész leírás.

1. A zárdának csakis zsaloja van az utcára. Ablakot tehát ott nem moshattak.

2. A zárdával szemben boltok vannak, egy borbély terem is. Ha ott leesik és vérbe fagy egy gyermek, lehet-e azt titokban tartani?

3. A zárdában egy családi alapítványon kívül egyetlen ingyenes hely sincsen a bent lakók számára. Hogyan került hát oda favágó gyermeke, kit holtra dolgoztatnak?

4. A zárdá orvosa Dr. Fráter Imre, kórházi főorvos. Ot úgy ismeri a Friss Ujság mint kész bűnpalástolót, ki begipszeli a gondatlanságból okozott súlyos testi sértést és hallgat vele?

Az eset óriási kellemetlenséget okozott a zárdának, mely rendőri vizsgálat alá is lett vetve.

A vizsgálatról szóló kommuniké így szól:

A rendőrség czáfolata.

»A Nagyvárdi Friss Ujság című napilap tegnapi számában Szerencsétlenség az Immaculata-zárdában című közleményre vonatkozólag e helyen kell közölnöm azt, hogy a rendőrség által foganatosított puhatalás, az összes környékbeli lakók meghallgatása után megállapított, hogy a szenzációs hatásra szánt és városszerte nagy izgatottságot keltett közlemény az első szótól az utolsóig minden alapot nélkülöző koholmány, a melyből egyetlen szó sem felel meg a valóságnak.«

E hírrel tovább nem foglalkozok. Itéljen felette az, aki mérlegelni tudja védtelen nők — apácák ilyen meghurcolását s 130 bentlakó leánya szüleinek aggodalmát e hír halatára.

A hírt Pásztor Ede dolgozta fel, ki, az államfogházat ülő Halász helyett ideiglenes szerkesztője a F. U.-nak. Pásztornak Kemény Ignác rendőrbiztos sugta e hírt a színházban este tíz órakor, hivatkozva egy városi hivatalnokra, kitől ő is hallotta . . . az talán megint mástól, de még csak idáig derült ki a hír forrása.

A pletyka egyik részét az állítólagos városi tisztviselők ellen fegyelmi uton tisztázzuk, s egyuttal sajtóper utján elégtételt keresünk a meghurcolt nevelő intézetnek.

TAJÉKOZTATO.

Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

* Wolafka Nándor névünnepe. Tegnap volt Nándor napja, a debreczeni hívek közszeretében, becsülésben álló lelkipásztorának, Wolafka Nándor c. püspök, plébánosnak névnapja. A debreczeni hívek, mint minden évben, ugy most is a névünnepe előestéjén lámpionos szerezéssel akarták megtisztelni a főpapot. Mint-hogy Wolafka már előbb Budapestre utazott a

kath. nagygyűlésre, melyen a kiváló szónok mint előadó szerepel, a lámpionos szerezéssel a jövő vasárnapra halasztották.

* Személyi hírek. Lehmann Vincze ezredes, az aradi 33-ik házi gyalogezred parancsnoka az ezred néhány tisztjével Nagyvárdon időzött. — Szekeres Odön, a jászvári kanonok-rend jószágkormányzója Nagyvárdra érkezett.

* Megtagadta az államsegélyt. A kormány kegyéből vajmi kevés jutott eddig Nagyvárdnak; amikor segélyt vagy más támogatást kért, mindig megtagadta az illető miniszter. Evek óta szükségét érezzük Nagyvárdon egy vegyi és tápszervizsgáló állomásnak. Végre eljutottunk odáig, hogy felállíthatnók a közegészségi tekintetből fontos intézetet. A felállítással járó tetemes kiadások fedezése végett a város azon kérelemmel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy az intézet létesítésével felmerülő költségek egyrészét államsegély gyanánt nyújtsa a miniszter. Tegnap megjött a válasz, amely éppen olyan rövid, mint amilyent már megszoktunk a kormány részéről. A kért államsegélyt nem engedélyezte a miniszter.

* A bélpoklosok apostola meghalt. Wehinger János atya, a lepra-betegek önfeláldozó apostola, f. évi szeptember hó 6-án 40 éves korában meghalt. Körülbelül egy hónappal halála előtt súlyos májbjába esett, a misok szenvedés után áldott életét ki is oltotta. Páter Wehinger már fiatal korában került ki Indiába, hol mint misszionárius, a lepra-betegek lelki és testi gyámolítására szánta magát. Oly áldozatkészséggel és önfeláldozó odaadással látott nehéz tisztéket teljesítéséhez s akkora eredményeket tudott felmutatni, hogy az angol kormány 1901-ben az indiai aranyérem adományozásával sietett iránta tartozó nagy elismerését nyilvánítani. — Amikor pedig ugyanazon évben Birma kormányzója, az anglikán mr. Herret meglátogatta a Páter Wehinger által létesített mandalay-i leprabetegek kórházát, Páter Wehingerrel kezét fogva, így szólt hozzá: »A legnagyobb megindulással távozom intézetéből és soha sem fogom elfelejteni a páterek s az apácák páriját ritkító heroikus működését«. Az angol sajtó a legnagyobb elismerés hangján szölt Páter Wehinger-ről, ki a kath. egyház ezer és ezer elfoglalt ellenségét tudta lefegyverezni s őket az egyház bámulóivá és tisztelőivé varázsolni. Még népszerűbbé lett Páter Wehinger neve, mikor szegény bélpoklos betegek érdekében eljött Európába s itt könyöradományokat gyűjtött a mandalay-i intézete javára. Így jutott hazánkba is. Mindenütt szeretettel fogadták. Utódja Páter Lafon Leo kérve-kéri a magyar híveket, hogy jövőre se feledkezzenek meg Páter Wehinger intézetéről, melynek címe ez: Leprosium. St. Johann. Mandalay, Birma, Asia, Via Brindisi. — R. I. P.

* A város tűzbiztonsága érdekében. Az elmúlt hónapban Nagyvárdon előfordult gyakori és veszélyes tüzesetek alkalmából a főkapitány által elrendelt tűzrendészeti szemléket a város területén megtartották, a kerületi rendőrbiztosok, az illető kéményseprők, Hanzlián József városi építész és Maszlay Károly tüzelő szakaszvezető közbejöttével. Különösen a malmok, gyárak, raktárak, szállodák, vendéglőket és a nagyobb bérházakat vizsgálták meg. A szerzett tapasztalatok szerint a tűzbiztonsági állapotok nagyjában kielégítőek; egyes nagy gyáraknál és malmoknál azonban kitűnt a hydransok és tömlők hiánya, továbbá egyes helyiségek nincsenek a szabályrendeletben megszabott vasajókkal ellátva. Legfeltűnőbb

az, hogy egyik-másik telepen és istállóban fagygyertyával világítanak. — Összesen 90 szemlejegyzőkönyvet vettek fel, amelyek beérkezése után a főkapitány utasította a telepek tulajdonosait, hogy a hiányokat 8—15 nap alatt pótolják, mert ellenkező esetben a büntető törvénykönyv 141. §-a alapján fogház és pénzbüntetéssel sújtatnak.

* Szerencsétlenség az országuton. Bereg-Böszörményben mint nekünk írják, súlyos bal eset érte Erős István dohánykertészt. Az öreg ember megrakott szénás szekéren hallgott hazafelé. Utközben a szekér felborult és Erős István oly szerencsétlenül zuhant le, hogy összetörte magát. Eszméletlen állapotban szállították a lakására s azonnal orvosi gyógykezelés alá vették. Etleben maradásához semmi reményt nem fűznek.

* Tanítói beigtatás. Tegnap volt a beigtatása az újvárosi r. k. fuiskola új tanítójának, Szentkereszty Tivadarnak. A beigtatást szent mise előzte meg a Szt. László templomban. Mise végén Dencs János tb. kanonok, alespéres, kerületi tanfelügyelő lendületes szép beszédet intézett a szülőkhöz, gyermekekhez és az új tanítóhoz, kinek szívére kötötte, hogy istenfélő lelkű, a hazához ragaszkodó s hasznos munkás polgárokat törekedjék nevelni a gondjaira bizandó gyermekekből. Az egyházmegyei hatóság kinevező levelének felolvasása után az új tanító leletette az esküt s ezzel véget ért a beigtatás.

* Szemrecsányi püspök az izr. nőegyletnek. Szemrecsányi Pál v. b. t. t., váradi püspök jóistéményeinek sorozatát ismét gazdagította. A nagyvárdi izr. nőegylet céljaira 200 koronát adományozott.

* Az új csendőrkerületi parancsnokság. A honvédelmi minisztérium csendőrségi ügyosztálya tegnap fejezte be a debreczeni új csendőrkerületek területi beosztásának tervét. E tervezetet miniszteri körrendelet alakjában még e hét folyamán az összes kerületi parancsnokságok megkapják. Bennünket annál is inkább érdekel a dolog, mert a debreczeni csendőrkerületi parancsnokság hatásköre alá tartozik Biharvármegye is. A kerületi parancsnokság 1904 április 1-én kezd meg működését.

* Az ecsedi lóp égése. Nagy-Károlyból írják: Most már hivatalos adatok alapján beszélhetünk arról, hogy minő területen volt tűz. Kezdetben ugyanis 5—6000 hold égésről beszéltek. Szerencsére ez a terület hivatalos felmérések alapján jóval redukálódott. Mert összesen csak 1790 holdnyi területen pusztított a tűz. A tűz a következő birtokosok területén pusztított: gróf Károlyi Sándor 1294 kat. hold, Kadar Gusztáv 41 kat. hold, Róth Károly 27 kat. hold, Páchy László 1 kat. hold, báró Uray Kálmán 213 kat. hold, Ilsvay tag 75 kat. hold, báró Uray Bálint 37 kat. hold, báró Uray Sándor 1 kat. hold, bíróvályi kisbirtokosok 101 kat. hold, összesen 1790 kat. hold. E kimutatás szerint tehát a 66,608 holdat tevő mély lóp területéből csak 1790 hold égett el. 560 hold szigetként van az elégett területen belül, a melynek körülárkolása és megmentése folyamatban van. A kár tehát jóval kisebb, mint eleinte hitték. Ezen felvett területektől külön áll a gróf Károlyi Lajos birtokán elégett 600 hold. Az urai és csengerujfalusi határban gróf Tisza István és Pongrácz Imre birtokán még fel nem mért kisebb területek, melyek 150 holdra tehetőek. A beállott esővel az égés továbbterjedésének veszélye teljesen megszűnt és az égő területen is sok helyen elaludt a tűz.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötökosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkoscsikban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

401.

Nagymennyiségben megérkeztek
szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós ürtartalommal.

ugy hogy a tűzzel körülfogott szigetekhez az elégett területen át is lehetővé vált a közlekedés. Ennek következtében a Böcs Gyula kormánybiztos elnökleite alatt tartott értekezleten elhatározták, hogy tekintettel a f. hó 19-én beszüntetendő védelmi munkálatokra, a naptól kezdve a kirendelt katonai segédlet visszarendelhető lesz és csakis a védelmi őrszolgálatra lesz egyideig még 100 ember az égés területén meghagyandó.

* **Tűzfészek a város közepén.** Említettük már, hogy a Nagyhid mellett levő Lőblé-féle szeszfinomító telepen, a mely ez idő szerint is valóságos tűzfészek s állandóan felperzseléssel fenyegeti a környék lakosságát, most egy növényolajgyárak szándékoznak felállítani. A telepengedély tárgyában tegnap délelőtt tartották meg a helyszíni tárgyalást, amelyen **Gerő** Armin főkapitány elnökleite alatt **Pozsonyi** László iparfelügyelő, **Csordacsics** Ferencz városi építész, **Giraud** Arpad tb. kapitány és az érdekelt szomszédok vettek részt. A tárgyalás folyamán az összes szomszédok tiltakoztak a már is közveszélyes gyártelepnek még egy ilyen tűzveszélyes gyárral leendő kibővítése ellen. Rámutatnak a tapasztalati tényekre, hogy az egész környéket állandó rettegésben tartja a gyártelep. Az eddigi gyakori tűzeknél, robbanásnál is csak a véletlennek köszönhető, hogy az utca jó része le nem égett. Egyedül **Pozsonyi** László iparfelügyelő szótolt a telepengedélyezés mellett. A rendőrség a helyszíni szemle alapján most fog határozni a telep engedélyezés ügyében. Minden új gyártelep létesítése közgazdasági szempontból kívánatos, azonban ennek helyét a lakosság veszélye nélkül kell kijelölni. Ez a leg evesebb, amit joggal kívánhat a polgárság.

* **Uj ügyvéd Dr. Rozin** György nagyváradi ügyvédjelölt tegnap az ügyvédi vizsgát jó sikerrel letette a budapesti ügyvéd-vizsgáló bizottság előtt.

* **Az izr. kórház építése.** A nagyváradi izr. szentegylet a mostani rozoga kórház helyett nagyszabású modern berendezésű betegápoló intézetet szándékozik építeni a mostani kórház helyén, Kolozsvári-utcán. A beadott építkezési iránti kérvényt és a terveket véleményezés céljából kiadta a tanács dr. **Baróthy** Akos városi főorvosnak. Tegnap beterveztette véleményét a főorvos, amely szerint a kórház helyét, talaját megfelelőek, hygienikus célból kifogástalannak találta, annál inkább, mert a szentegylet szomszédos nagy telke a kórház esetleges kibővítésére alkalmas és a közelben gyártelep nincs.

* **Rajta ütött a miniszter.** A magyar iparátka, hogy magyar gyártmány címén sok külföldi és különösen bécsi gyári terméket becsémpésznek hazánkba. Pollák D. R. bécsi cég magyar korona papír felirattal ellátott osztrák gyártmányú levél-papírt hozott forgalomba, természetesen a magyar koronával ellátva. A kereskedelmi miniszter a papírok elkobzását rendelte el a megtorló eljárásra utasította a hatóságokat.

* **A vonat alá feküdt.** Egy szegény, betegsége miatt elbocsátott vasúti munkás vasárnap délután végső elkeseredésében a belényesi vonat alá feküdt. A mozdony hőseprője megmentette az öngyilkosjelöltet a haláltól, de csak látszólag, mert a velencei állomás várótermében belső elvérzés következtében elhunyt. Tudósítónk az esetről a következőket írja:

Pozsár József debreczeni születésű 68 éves volt vasúti munkás, kit gyógyíthatatlan betegsége miatt nemrégiben bocsátottak el a szolgálatból, vasárnap délután a 4 óra 41 perces belényesi szemlyvonat elé feküdt a sínekre a váradi-velencei állomáson től elterülő műtrágyagyári telep előtt. A mozdony hőseprője a si-

neken keresztibe fekvő embert befordította a sínek közé. A vonat egészen átment az emberen, de a kisebb horzsolásokon kívül egyéb sérülést nem ejtett rajta. A vonatvezető azonnal megállította a vonatot, és Pozsárt, ki mintha semmi sem történt volna, talpra állott, bekisértette a velencei állomás főnökéhez. Alig időzött itt egy néhány percet, mikor egy szellet papírost elővett s a következő szavakat írta rá: »Ne várják engem soha többé.« Ezután bement a III. osztályu váróterembe, a hol összeesett és meghalt. Az esetről értesített rendőrség részéről **Giraud** tb. alkapitány és dr. **Nemes** Aron kerületi tisztii orvos mentek ki a helyszínére. A hullán semmiféle külső sérülést nem konstataáltak s véleményük szerint belső elvérzés okozta a halált. Pozsár holttestét a hullaházba szállították.

* **Zsiros szódát ivott ittas fővel.** **Klinga** Lujza 31 éves cseléd, ki Weisz Zsigmond férfin szobánál szolgált, tegnap déltájtt ittas állapotban zsiros szódát ivott. A gyorsan előhívott **Konrád** Béla dr. utasítására azután a leányt kora délutáni órákban beszállították a Bihar-megyei közkórházba, ahol azonban súlyos állapota miatt kihallgatni eddig még nem lehetett. S így a tettének oka eddig ismeretlen. Sérülései súlyosak, sőt úgy lehet, életveszélyes is.

* **Leleplezett turfcslók** A budapesti rendőrség tegnap egy zug-bookmakkerbandát ug-rasztott szét, amelynek tagjai szemérmetlenül és minden félelem nélkül fosztogatták ki a játékszenvedély hatáimában elvakult turfcslók-zónságot. Tudósítónk erről az esetről a következőket jelenti: A budapesti rendőrségnél már a nyári meeting folyamán számos följelentést tettek károsult emberek amiatt, mert kint a versenyterén előtűnik ismeretlen emberek fölötté kedvező fogadásokat kínáltak nekik egy-egy ló győzelme esetére; ám ha be is érkezett elsőnek a megfogadott ló, a zug-bookmakkerok vagy elináltak a pénzzel, vagy pedig letagadták a fogadást, amelyről tikkett nem adtak. A becsapott emberek által adott személyleírások nyomán megindították a nyomozást, amely meglepő eredménnyel járt. A detektívek kiderítették, hogy egy szervezett zug bookmakker-banda fosztogat itt a fővárosban, még pedig jóhírű, szolid kávéházakban és rendkívül nagy a megkárosított, becsapott emberek száma. A banda főlészke — mint a nyomozatból kiderült — a József-téri Wagner-kávéház, ahol a banda minden félelem nélkül, egészen nyíltan őrte fosztogatásait. Igen természetes dolog, hogy úgy itt, mint a banda többi kávéházaiban is sokszor volt tettelegesség a csalók és a becsapott emberek között, mert a veszedelmes emberek — mint már jeleztük — sohasem fizettek senkinek. A rendőrség a következő zug-bookmakkerokat tartóztatta le: Weisz Salamon (lakik Dob-utca 52.), Iván Ambrus (Vörösmarthy-utca 12.), Lassu Vincze (Népszínház-utca 31.), Szabó Katalin (Nefejeits-utca 9.), Köreces Lajos (Szegedi-ut 6.), Grünhut Albert (Siv-utca 40.), Maxmer Izsó, Wlasits Mihály, Tőkési János. A banda »irodája« az Izabella-utca 34. számú házban volt, ahol egész nyílt forgalom volt a »fogadó közönség« sorából. Megjegyezzük, hogy még sokkal több ilyen fosztogató bookmakker működik a főváros kávéházaiban, amelyeket ideje volna már ugy ezektől, mint a vakmerően működő hamiskártyásoktól megtisztítani. A fölisorolt és összefogott csalókat a rendőrség letartóztatta és 2 héttől 5 hétig terjedő szabadságvesztés büntetésére és 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét **Oppenheim F. Vilmos** kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Ma már mindenki tudja,** hogy városunk legelőnyösebb bevásárlási forrása **Wallerstein Fülöp Fiai** nagyáruháza (Nagyvárad, Bémer-tér), hova bizalommal fordulhat mindenki szükségleteit beszerezni. Mi részünkről ez uton ajánljuk olvasóközönségünk szives figyelmébe. Bővebb felvilágosítással szolgál a cég lapunk mai számában közölt hirdetése.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Kedd: Drótostót Parlagival
Szerda: Ejjeli menedékhely.
Csütörtök: Herbelin papa, új vigjáték.
Péntek: Herbelin papa.
Szombat: Viceadmirális, operett.
Vasárnap: Bob herczeg, operett.

Magyar dal. Legközelebb színre kerül az összes vidéki színpadokat megelőzve **Herodek** és **Kerner** melodramája, a melyt Budapesten a Népszínházban estéről estére telt nézőtér óriási siker mellett hoznak színre.

Herbelin papa. A Vigszínház vigjátékának lesz e héten a premierje a Szigligeti-színházban. A főszerepeket Barlányi Vanda, T. Pogány Janka, Agnelly Irén, Krasznay Andor, Tóth Elek, Bognár János, Dési Alfréd és Bérczi Gyula játsszák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 19. Bérletszám 19. (páratlan.)

Ma, kedden 1903 október 20-án:

A DRÓTOSTÓT.

Operette.

SZEMÉLYEK.

Güther, bádigos mester	—	Sziklay Miklós
Miczi, leánya	—	Agnelly Irén
Jankó, üzletvezetője	—	Békefi Lajos
Pfefferkorn Farkas Lipót	—	Bérczy
Zsuszka, cselédeleány	—	Haller Irma
Milos, huszárkáplár	—	Horváth Kálmán
Ormester	—	Szathmáry Arpad
Girált báró)	Szöke
Kohári)	Deésy Alfréd
Keszeg, káplár	—	Perényi I.

HELYEK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közéj 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színpad 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán október 21-én

Ejjeli menhely.

Színműt.

NYILTTÉR.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Ajánlja: *Drágakövek, ékszerek, arany és ezüst ajándéktárgyak, női és férfi aranyórák, ezüst evőeszközökből álló nagy raktárát, a legszolidabb szabott árak mellett.* 488.

Javítások és átalakítások

a legfinomabb kivitelben.

Telefonszám: 409. Telefonszám: 409.

Csemege szőlő.

Sulkovszky herczeg világhírű ménesi rózsabakar szőlőjéből naponta

friss küldemény, *legolcsóbb* napi árban kapható

Nemes faj, tiróli maróni, kilója 24 kr.

Mertz Nándor

utóda
csemege üzletében,
Nagyvárad, Körözs-utca.
Telefon 448. sz.

Kiárusítás

dizsműárak

és
gyermekjátékban.

Mint hogy az uri divat raktáramat lényegesen megnagyobbítottam, helyszűke miatt a dizsműárakat u. m. *Bronzárak, Dohányzókészletek, Diszórók, kasellák, China-ezüst tárgyakat, Alpacca-ezüst kanalak és evőeszközök, faldíszeket, gyermekjátékokat* mélyen leszállított áron, sőt beszerzési áron alul is teljesen kiárusítom.

Leipnik Mihály,

Olaszi, Bémer-tér. 449

Igazságszolgáltatás.

Gyilkos vadorzók.

— Esküdtzéki tárgyalás. —

Marczonia, orosz vadászó legények állanak az esküdtbíró előtt.

Szabó Józsefet, az izmos anti legényt gyilkosság gyanúja terheli. A gyanu erős, de a bizonyítékok megoszlanak s a gyanu árnyéka ott lebeg a másik vadorzó: Váradi Imre fölött is, akivel Szabó József együtt lopódzott vadászni a tilos oradalmi erdőbe. A mult őszi nedves, ködös estéjén történt a gyilkosság.

Szabó József és Váradi Imre a két 19 éves szálas legény neki indult a rengetegnek s két csövű vadász fegyverekkel vállukon már jödeje utban voltak, mikor egyszerre az egyik irtásból Kiss Sámuel erdőkerülő toppant eléjük. A ködös homályban 40—50 lépésnyi távolságból nem ismertek rá, csak mikor Kiss Sámuel rájuk kiáltott:

— Hé, megállj!

A két vadorzó futva menekült a sűrűségbe a rengetegbe vezető ösvényen. A nedves, anyagos uton nehezen futottak. Súlyos, átázott csizmájuk bevágódott az agyagba. Kiss Sámuel s sűrűsége keresztül nyomukba ért, s megállásra szólította fel a futókat. Kétszer is vé-

gizugott a tompa kiáltás és aztán puskalövés dördült a futók után. A lövésre kettős dörrenés felett s Kiss Sámuel holtan rogyott a sáros avarra. Egy-két nyöszörgés és a futók lába alatt ropogó avar zaja, — aztán ködös nedves sötétség, nesztelen néma sötétség...

Másnap vérbefagyva, kilőtt fegyvere mellett holtan találták Kiss Sámuel. A holttest mellől mélyen bevágódott csizmanyomok vezettek Ant felé. Az erdőből kiérve a friss, átázott szántáson egész a kertek alá vezettek a nyomok.

A kétfelé ágazó nyomok szolgáltak gyanúokul Szabó József és Váradi Imre ellen, akiknek a kertjük alatt veszték el a lányomok s a kiket ugyis mint vadorzókat ismertek.

A két legényt a gyanu alapján letartóztatták.

A csendőrség előtt a vizsgálat nyomán Szabó József egy izben beismerete, hogy ő lött vissza Kiss Sámuelre. Később aztán más és más vallomást tettek.

Tegnap aztán főtárgyalásra került a gyilkosság az esküdtzék előtt.

Az esküdtbíróskép alakult: Elnök Nagy Ferencz, Brák: *Csulyok Béla dr.* és *Kepes Miklós. Ügyész Vámosy István. Védő Rádl Ödön.*

Esküdtek: Réz Miklós, Ragány János, Kappel György, Somosi Béla, Nozák Rudolf, Rafael Sándor, Karakas Károly, Kolozsvári Sándor, Ováry Lajos, Dombi Lajos, id. Márky Imre, Kiss Dániel. *Pótesküdték:* Cseresnyés Albert és dr. Mártonffy Bogdán.

Az esküdtzék megalakulása után a vádlottat: Szabó József 18 legényt hallgatta ki a bíróság.

A rabdaróciban is nyalka legény elmondja, hogy ő nem oka Kiss Sámuel halálának, mert mind a ketten visszalöttek, de irány nélkül és ő felfelé lött, nem találhatta a kerület.

Az ellentmondó vallomások egészen homályossá teszik a gyilkosságot s így egyes lényeges körülményekre a szakértők véleményei súlyosan számba jönnek.

Dr. Grósz Menyhért és dr. Gerő Sándor törvényszéki orvosok az esküdtek előtt szakszerű fejtegetéssel magyarázták a lött seb minőségét, a halál közvetlen okát, a lövés távolságát, amennyiben e körülményekre a boncolásból következtetni lehet.

A bonczjegyzőkönyv szerint a gyilkoló srétek a szem ürege át hatoltak a koponyába, szétzúzva a szemgolyókat s egyenes, kissé lefelé hajló csatornát vágra az agyban, a koponya hátsó falában akadtak meg.

E sebtünetekből megállapítható, hogy határozottan csélezásra fogott fegyverből 40 lépés távolságon belől löttek a kerületre.

Erdekes, de ingadozó bizonyító erővel bir ezután a fegyverszakértők véleménye. Ugyanis arra nézve adtak felvilágosítást, hogy a vadorzóktól elkobzott fegyverek alkalmasak voltak-e emberölésre, s ha igen, melyik fegyverből löttek a csészre, s megtörténhetett az, hogy mindkét lövés egyik vadorzó kécsövű fegyveréből történt. Továbbá a vadorzóktól elkobzott vegyes minőségű sréteket hasonlítva össze a meggyilkolt koponyájából kiszedett srétekkel azt iparkodtak megállapítani, hogy melyik vadorzó lött Kiss Sámuelre. A koponyából kiszedett ellapult srétekről azonban feltétlen biztossággal nem lehet megállapítani a minőséget lehetnek 8—10 vagy 6-os srétek s ilyenek mindkét vadorzónál voltak.

A fegyverekre vonatkozólag előadják, hogy az egyik kécsövű *Lancaster* szerkezetű, a másik egycövű *Lefaucher*. Mindkettőt alkalmasnak mondják az emberölésre. A Lancaster szerkezetűről megállapítható volt, hogy csak az egyik csövéből történt lövés. A lött csatorna minőségéből s a seb nyílásának minőségéből a fegyverszakértők is 40 lépésnyire teszik a lövés távolságát.

A szakértők véleménye után a tanúk kihallgatására került a sor s késő esti órákban a tárgyalás folytatását mára halasztották.

A csékei uszorások.

A magyar-csékei uszorások szenzációsan hosszadalmas bünpörében még mindig a tanúk kihallgatásuk folynak. Tegnap már befejezték az adósok kihallgatását s megkezdték a kezesek s kötvény aláírások tanuinak kihallgatását. Nagyobb részben a kezesek is megerősítik az adósok vallomását. Egyértelműleg állítják, hogy a kiállított kötvények tartalmát soha sem magyarázták meg az adósoknak, csupán a fizetendő kamat összegét mondták meg. Százalékos törvényes kamatról nem beszéltek.

Igy például *Petrina* Mihály mint kezes egyik kötvény kiállításáról annyit tud, hogy 200 forintos kölcsön ellenében 240 forintos kötvényt irtak alá, állítólag kamattal együtt. Aztán meghagyták, hogy minden évben 32 frt kamatot kell az adósoknak fizetnie. A tárgyalások folytatásán ma a pörbeszédék várhatók.

Csendélet Pesterén

A pesterei legények mindig kitesznek magukért. Hol egy kis lopás, hol bicskázás, hol meg emberölés, de valami szenzáció mindig kerül, úgy hogy abból megélné egy külön Pesterei Friss Ujság.

Tegnap a kir. törvényszékre vonult fel egy sereg pesterei oláh, ahol újabb bizonyítékok felvételével tárgyalták Szabó János ügyét. Ez a derék ifju 18 éves kora dacára már egy bicskázásért Élesden kapott két hetet, most egy nagyszabású bicskázással feljebb vitte: akir. tábla is ítélkezett felette, a miért a pesterei bírót úgy hasba szurta, hogy egy hónapig nyögött bele.

A vádlott természetesen tagadott s a kihallgatott tanúk annyit igazoltak is, hogy a verekedést a bíró kezdte s hogy részeg volt a bíró is, Szabó is. Hogy melyik volt részeg, azt egyik tanu sem tudta megmondani, mert — ők is részegek voltak.

A kir. tábla aztán *Kurovsky* Ferencz főügyész-helyettes vádbeszéde és dr. *Krüger* Aladár vádbeszéde után a törvényszék ítéletét *megsemmisítette* s Szabó János büntetését az eredeti 6 havi börtönről leszállította 4 havi fogházra.

Párbajsegédek büntetése. Egy annak idején nagy port felvert Dénes-Moskovits párbaj ügyét tárgyalta tegnap a kir. tábla, a melyben az ügyészség két segéd ellen is vádat emelt azért, mert a becsületbíróskorra vonatkozó propositiót el nem fogadták. A törvényszék ugyan a segédeket felmentette, de az ügyész felebezett s a főügyészség a vádat fenntartotta. Így került az érdekes lovagias ügy a tábla elé, a hol egyik párbajozót dr. *Lánczi* József, a másikat s a segédeket dr. *Friedländer* Sámuel közvédő védte. A vádbeszédek után a tábla a törvényszék ítéletét helybeahagyva, a segédeket *felmentette*, mert a becsületbíróskorra felük *egyenes utasítására* nem fogadták el s mert a becsületbíróskorra el nem fogadása ily körülmények közt még nem tekinthető bizonyítéknak arra, hogy a segédek a párbajt megátolni nem törekedtek. Az ítélet ellen a főügyészség semmisségi panaszszal élt s most a Curia fogja megmondani, büntethető-e a becsületbíróskorra el nem fogadó párbajsegédek?

Jellemző volt mindenképpen *Friedländer* közvédőnek ez a megjegyzése, hogy e kérdés megítélésénél nem a logika színvonalán kell maradni, hanem az u. n. lovagiasság színvonalára letelepedni.

IRODALOM.

Gentry Történetek. Ily czímen még ez év folyamán *Gottier* Lajos, a magyar közönség előtt immár igen jól ismert, kedvelt elbeszélő tollából egy kis kötet fog megjelenni, s körülbelül 16—20 elbeszélést fog tartalmazni. A di-

szes kiállítású kötetnek 3 korona lesz az ára. Az előfizetési díjak ez év november 30-ig szerző lakására (*Piliscsaba*) küldendők. A könyvnek utóválttal való megrendelése, a postadíj és csomagolás miatt költségesebb. Míg a postautalványon előre beküldött előfizetési díjak ellenében, szerző a kötetet keresztköttéssel küldi. Gyűjtőknek minden öt előfizető után egy tiszteletdíj jár.

Orvosi zsebkönyv. A hazai orvosvilág mindezeideig nehezen nélkülözött oly receptgyűjteményt, amely az összes egyetemi klinikákon használatos gyógyeljárásokat összegezi. Kénytelen-kelletlen a külföldről szerezte be ez irányú szükségletét.

De ezek a kényszerűségből használt receptgyűjtemények idegenek a magyar orvos kezében. Mert a Korányi, Kétly, Réczey, Schulek, Tauffer stb. egyetemi tanárok iskolájából kikerülő magyar orvosok elsősorban azokat az elveket akarja a paxisban meghonosítani, amelyeket az iskola oltott belé és továbbra is régi tanácsadóinak szellemében akar működni.

Hiányt akar tehát a Lampel czég pótolni, amidőn az összes egyetemi klinikákon, poliklinikákon és a fővárosi közórházakban használatos recepteket, szakok szerint csoportosítva összefoglalja és azt **zsebkönyv** alakjában az orvosok kezébe leteszi. A munkát dr. Müller Vilmos szerkeszti.

A receptek egybegyűjtésénél az volt a főelv, hogy csakis azon gyógyszerek és eljárások közöltezzenek, amelyek az orvostudományban már polgárjogot nyertek. Megtaláljuk bennük az új és a legújabb szereket, de csakis azokat, amelyeknek gyógyászati hatása, valamint az általuk elért gyógyeredmény többé vita tárgyát nem képezi.

TAVIRATOR

Titkos tanácsosok eskütétele.

Bécs, okt. 19. O Felsőge tegnap délelőtt 10 órakor eskettette fel titkos tanácsosokká *Goluchowski* gróf külügyminiszter és *Abensperg-Traun* gróf főkamarsmester intervencziójával *Mayer Lőrincz* udvari lelkészt, *Prandau* Alfréd bárót, a szabadalmi bíróság elnökét és a legfelsőbb törvényszék tanácselnökét, *Csáky* Zénó grófot, Szepesvármegye főispánját, arzeni *Czeldern* Egmond tábornagyot, báró *Bothmer* Vilmos pótlóassági főfelügyelőt, knienfeldi *Moravetz* Ottó tábornagyot, a katonai nevelő intézetek főfelügyelőjét. (M. T. I.)

A szabadelvűek programja.

Budapest, okt. 19. (Saj. tud. távir.) A kilenczes bizottság megállapodása szerint a következő lényeges követeléseket teszi magáévá a szabadelvűpárt.

Először a designálandó miniszterelnök minden árnyalatot megnyugtató elvi kijelentést tegyen arra nézve, hogy a *vezényleti nyelv fölötti döntés jogát csupán célszerűségi szempontból a nemzet az uralkodóra ruházza.*

Másodszor a katonai igazságszolgáltatás nyelve a magyar ezredeknél magyar s mivel még jelenleg kevés magyar hadbíró van a hadseregben, ezek számát szaporítani fogják.

Harmadszor a katonai nevelő intézetekben a vezényleti tárgyakon kívül mindent magyarul adnak elő.

Negyedszer a jövőben felavatandó ezredzászlókon a magyar nemzet közjogi állásának megfelelő czimerjelzés lép életbe.

E követelések megvalósítását valószínűnek tartják, mert nem hiszik, hogy a király komoly ellenvetéseket tenne ellene.

Abból következtethetni erre, hogy e követelések megállapításához *Tisza*, *Andrássy* és *Lukács* is hozzájárultak, pedig ők ismerik a király álláspontját.

Bécsi hangok.

Bécs, október 19. (Saját tud. távir.) A kilenczes bizottság programja nagy meglepetést és konsternációt kelt az itteni politikai körökben s általános vélemény, hogy e program megvalósításához a király nem adhatja beleegyezését.

Izabella főhercegnő Bécsben.

Bécs, okt. 19. Izabella főhercegnő és leányai tegnap délután Féltonnyról ideérkeztek. (M. T. I.)

Meddó királylátogatás.

Bécs, október 19. (Saj. tud. távir.) A belga király bécsi útja eredménytelenül végződött. A gróf *Lónyayné* ügyében a kisebb közeledés sem történt s marad a régi feszült viszony apa és leánya között.

Szenzációs pör Dienes ellen.

Budapest, okt. 19. (Saj. tud. távir.) *Dienes* Márton, az Amerikába szökött vesztegetési ügynök 10000 koronáját lefoglaltatta 475 korona fejében a *Sternberg* hangszerczég. A parlamenti bizottság megtagadta a pénzkidását, mire a czég pört indított. Az érdekes pörben 28-ára tűzte ki a járásbíró a tárgyalást, melyre megidézték gróf *Héderváryt*, *Andrássyt* és a *Szapáry* grófot.

A czár Rómában.

Bécs, okt. 19. (Saját tud. távir.) Az orosz czár a szocialisták magatartásától teszi függővé a római út megvalósítását, melyet most a tavaszra terveznek.

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000

Sorsjáték.

Regény.

Írta: Stella (Szöke Berta)

96.

Az előadást követő napokat a csomagolás a búcsúlátogatások töltötték ki. Es Márta ezek bevégeztével zokogva hagyta el anyját, ki könyveiben faldokolva szoritotta karjai közé. Apja elkísérte a fővárosig, hol néhány napot töltöttek még, az utlevél, a podgyász elrendezése, valamint a lapokkal kötetendő szerződések elintézésével.

Még egy búcsúcsók, még egy Istenhozzád, s a Bécs felé induló vonat kirobogott a nyugati pályavarról.

— Aztán kérem — mondta Márta egy pénzdarabot csusztatva a kalauz kezébe — legyen gondja rá, hogy ne zavarjon senki. Hosszu ut áll előttem és pihenni szeretnék.

— Csak tessék rám bízni a dolgot — felelt az, a pénzdarabot zsebre téve — alhatik Nagysád Bécsig nyugodtan.

Azután gondosan befűggyönte a fülke ablakait s magára hagyta az utast. Márta meg kibontotta a nagy plaidjét, a lámpa ernyőjét lehúzta s elhelyezkedett. Rémségesen fáradt

volt, a sok lótar-futás, a sok izgalom, min az utóbbi napokban keresztt ment, nagyon kimerítették. A vonat tompa zakatolása az egyenletes himbálás, csakhamar álomba ringatták.

Elhagyva az első állomást, a fülkét járó kalauz elegáns külsejű, magas, karcsú fiatal ember szólítja meg suttogó hangon.

— A szomszéd szakaszban egy fiatal széke hölgy van. Nemde?

— Igen kérem — hangzott az udvarias válasz.

— Es hová utazik? — tudakozódott tovább az utas.

— Bécsbe.

— Nézze én be akarok jutni abba a hölgy szakaszba.

— De kérem...

A tiltakozó szózat a kezébe nyomott pénzdarab láttára, befejezetlen maradt és előzékenyen, bár igen halkán nyitotta ki előtte a kérdéses fülke ajtaját. A férfi lábujjhegyen lépett be s az alvó leányt szemben helyet foglalt. Jó időre volt szüksége míg a fülkében uralkodó sötétséget megszokta s tisztán kivethette a tárgyak körvonalait.

A sötét plaid az alvónak csak az arcát engedte látni, ennek fehérsége kivilágított a homályba burkolt keretből. A férfi minden lélekzet vételére figyelt, de vigyázott, nehogy felzavarja azt édes álmából valamely vigyázatlan mozdulatával. A nyugodt mozdulatlanág azonban nem sokáig tartott. A leány fészkelődni kezdett, a plaidet félig ledobta magáról s ideoda forgolódott fekhelyén. Haja lebomlott s a hosszú tömött fonat a padlóig ért. A férfi nem tudott ellent állani nesztelenül hajlott le s gyöngéden simogatta a selymes fűrtöket. Az alvó ajka megnyílt, érthetetlen hangokat, majd sóhajt és nyögést hallatott. Alma igen kinos lehetett, mert kezeit szívére szoritotta, onnan görcsösen szoritotta egymásba. Az utas részvétellel s mozdulatlanul nézte egyideig az álmodót, de aztán lassan föléje hajlott s megérintette az egymásba szoritott ujjakat. Márta ijedten ugrott fel, már Bécsbe vagyunk kalauz ur? — kérdé szemeit dörzsölve.

Miután nem kapott választ, rémülve vette észre az előtte álló sötét alakot, aki mint sejtette, nem a kalauz.

— Micsoda merészség ez? egy hölgyszakaszba betolakodni — kiáltá az ajtó felé sietve azt felszakítá.

Az eddig mozdulatlan alak egy ugrással mellette termett, gyöngéden megfogta kezét s visszavonta a fülke belsőjébe.

— Ne féljen tőlem Márta — szólalt meg a felindulástól remegő hangon — én vagyok az.

A leány nem tudta megkülönböztetni az álmodót a valóditól, de nem hitt füleinek, egész testében remegett s meg kellett fogóznia, hogy el ne essék.

Az ismeretlen leültette őt, aztán levonta a lámpáról az ernyőt.

— Láposil — kiáltá Márta csaknem magánkívül.

— Igen. én vagyok — szót a férfi leltve melléje — mondja megbocsájt amiért így megijesztettem, de nem bírtam tovább nézni a vergődését. Almában olyan fájdalmasan nyögött, úgy sóhajtott, hogy nem bírtam...

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Szölelészeti értekezlet Beregszászon.

A Magyar Szölelőgazdák Országos Egyesülete november 11-én szölelészeti értekezletet fog tartani Beregszászon, a melyen a borértékesítés ügyéről, a boritaladó leszállításáról, valamint a borkezelés javítását érintő kérdésekről előadásokat fognak tartani országos tekintélyű szakemberek. Az értekezlet sikere érdekében a Beregvármegyei Gazd. Egyesület, a Beregszász-hegyvidéki Szölelőértékesítő Szövetkezet és a beregszászi és munkácsi hegyközség vezetősége buzgólkodnak.

Határidők.

Budapest, okt. 19.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repeze, aug.	11.90

Értéktőzede

Budapest, okt. 19.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4	118.50
Magyar koronajárdék	97.95
Magyar vasúti köl sön aranyban 4/8	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.90
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	97.40
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.—
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	732.50
Osztrák hitelintézet részvény	658.50
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.22
Nemetbirodalmi márka	239.27
Londoni vista	95.15
20 márkás arany	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Pénzbeszedő

fix fizetéssel és magas jutalékkal elsőrangú cégénél állandó alkalmazást nyer.
Czim a kiadóban. 458.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utczai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó. 417

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.
Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 307.

AMERIKA.

Indulás Havréből minden szombaton. Menetjegy a

francia vonalon át.

Gyors és jó szállítás. Kitűnő ellátás, beleértve bort és liqueuröket. Közlebbi felvilágosítás ingyen és bérmentve nyerhető:

Französische Linie

Wien, IV. Weyringergasse 8. 429.

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető eledetek, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgörcs, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből és jó borból van készítve, erősíti és eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elősegíti az új vér képzését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőfögés, gyomorégés, szélizorulás, émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bél-görcsök, szivdobogás, álmatlanság, továbbá vértódulás** a májban, lépben és aranyér bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és eltávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotából ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfeszítések, lehangoltságok, álmatlanságok, főfájások a betegeket sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életerőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az étvágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki, Csátár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marczibáza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar-Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyú-Ujtalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötégán, Gyula, Doboz, Békés, Békés-Csaba stb. stb. — Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-táraiban.

Továbbá a gyógyszertárak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borból ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti áron.** 346

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

Mezey Sándor, Szt. László-tér „Sas”-szálloda alatt.

Uri, női divat és fehérnemű raktára.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe kizárólag legjobb minőségű árukkal felszerelt raktárát.

Urak részére: Kalapok, fehérneműk mérték szerint a legjobb kivitelben. Keztyűk, harisnyák, meleg gyapju alsó ruházatok. Különlegességek nyakkendőkben, gallérok s minden idetartozó cikkek.

Hölgyek részére: Juponok, Blousok, pongyolák, fűzők, harisnyaneműk, keztyűk s mindennemű ruházati idény és pipere cikkek, a legválogatottabb kivitelben,

gyermekruha ujdonságok.

Meleg alsó ruházatok gyermekek részére.

Vidéki rendelések lelkiismeretesen eszközöltetnek. Kivánatra választék küldetik.

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas”-szálloda alatt.

Fő-üzlet: Zöldfa-utca. Telefon szám 100.
Videki telefon központjában.

Nagyar gyártmány!

„EMKE” padlófényezés.

A közeledő idény alkalmával van szerencsém a t. közönségnek szives figyelmét felhívni saját gyártmányu „EMKE” padló és parkette fényezésre, mely gyors száradása, szép fénye és tartóssága által az összes eddigi gyártmányokat felülmúlja.

Mindenki, aki ezen „EMKE” fényezéseket használja, nemcsak egy honi iparág fejlődését mozdítja elő, hanem hazafias és közművelődési célokat is szolgál. A gyárat az „EMKE” rendszeresen ellenőrzi.

„Emke” padló fényezőmáz 1 kg-os üvegekben v. dobozokban 2 kor. — fill.
„Emke” parkette fénymáz 1 „ 2 „ 80 „
„Linoleum” 1 „ 1 „ 40 „

Szives megbizásait kérve, vagyok

397.

kiváló tisztelettel:

BERKES BERTALAN.

Fő-üzlet: Farkas közlőházak raklára. Fő-üzlet.
Videki telefon központjában. Telefon szám 393.

Kizárólagos női és gyermek-divat és kézimunka-üzlet.

EISLER BERTALAN

NAGYVÁRAD, Olaszi, Fő-utcz.

Ujdonságok nagy választékban! Szmirna gobelin, congré északi (Nordis) és damaszt kezdett és eő-
jegyzett kézi munkákban, minden hozzá való anyaggal; iskola kötény, 292.
gyermek felöltő, sapka, fejkötő és kalap; Ujdonságok!! Flanell, barchet és szövet gyermek ruhák; leány- és női fehérneműek.

Nagy választék Női és Gyermek Esőernyő, batiszt Zsebkendő, selyem Echaps és fejkendőben.

Kizárólag csak női és gyermek **harisnyák** nagy választéka. — Zachariás és prágai glace keztyük és női pipere cikkek.

Mindennemű női szabó-cikkek. Ujdonságok csipke, applicatio és medaillonokban.

Vászon, fehér és asztal neműek, damaszt áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességét vállalunk.
Teljes menyasszonyi kelenygek remek kivitelben 100 frttól 5000 frtlig.

Valódi angol és francia különlegességek, czybelin, schottisch és doubl kelmékben gyönyörű választék — ugyszintén o'csőbb kelmékben is — 120 centiméter széles, már 25 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és színben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem applicatio — chantü le és valancien csipkék, fekete fehér és ecru színekben, — kivételes olcsó árakban.

Férfi és gyermek fehérneműek, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendő, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörű kivitelben, továbbá pluss, pique és trico paplanok.

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárd
László-tér.

ÉRTESEITÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a közelgő **őszi és téli idényre** raktárunkat nagy mennyiségben a **legújabb és legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általános elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott áruk túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az újonnan berendezett női és gyermek confection raktár dús választékban, eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapesstry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garnitúrák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecru színben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Mindennemű bélés áruk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörű kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és brassói pokróczok, méter és darab számban.

Eredeti gyári ár.